

Temanotat

Afghanistan – Relokalisering av ungdom i Kabul

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Arbeids- og inkluderingsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Afghanistan: Relokalisering av ungdom i Kabul**

SUMMARY

The humanitarian situation on Kabul is affected by the armed conflict, and has worsened over the last ten years. The population has grown substantially, from about 500 000 in 2001 to about four million in 2009, exhausting the capital's already limited natural resources and causing strong pressure on housing, water supplies, sanitation, electricity and health care facilities.

The labour market is marked by high unemployment rates and a rapidly growing informal sector. A returnee's access to the labour market depends on his educational background, professional skills, economic resources and personal network. Surveys indicate that sustainable reintegration is difficult without a functioning network. The available information on the correlation between age and reintegration is limited. The sources referred to by Landinfo point to single young returnees as more exposed to various forms of exploitation than adults.

When a person is considered to be an adult depends more on her personal skills and maturity, than on actual age. The formal age limit for employment is 15 years, but is not implemented in practice. Up to 30 % of primary school age children are working illegally.

SAMMENDRAG

Den humanitære situasjonen i Kabul er sterkt påvirket av konflikten, og har forverret seg de siste ti årene. Antall innbyggere har økt fra 500 000 i 2001 til opp mot 4 millioner i 2009. Byens allerede sparsomme naturressursgrunnlag utarmes som følge av dette, og det er stort press på boliger, helsetjenester, tilgang til rent vann, sanitærforhold og elektrisitet.

Arbeidsmarkedet kjennetegnes av høy arbeidsløshet, og en raskt voksende uformell sektor. En returnert persons tilgang til arbeidsmarkedet avhenger av vedkommendes utdanningsnivå, arbeidserfaring, økonomiske ressurser og personlige nettverk. Det er begrenset med kilder som omtaler hvordan vedkommendes alder påvirker retursituasjonen, men i henhold til kildematerialet som Landinfo har gjennomgått, er det grunn til å anta at unge enslige returnerte har større risiko for å bli utsatt for ulike former for utnyttning enn voksne.

Når en person ansees som voksen vil avhenge mer av vedkommendes modenhet og ferdigheter, enn faktisk alder. Formell aldersgrense for å arbeide er 15 år i Afghanistan, men denne grensen overholdes ikke i praksis. Opp mot 30 % av barn i grunnskolealder jobber ulovlig.

INNHold

1. Bestillingen.....	5
2. Bakgrunn: Sivil bevegelse og rammer for reintegrasjon i Afghanistan	6
3. Når er man å regne som voksen i Afghanistan?.....	8
4. Den humanitære situasjonen i Kabul.....	9
4.1 Bolig	10
4.2 Tilgang på vann, elektrisitet og sanitæranlegg	10
4.3 Helse	11
4.4 Nettverk og svake grupper.....	11
5. Arbeidsmarkedet.....	12
6. Returnerte og reintegrering på arbeidsmarkedet.....	13
7. Betydningen av nettverk.....	14
8. Barn og ungdom på arbeidsmarkedet.....	15
9. Forhold som påvirker integrering på arbeidsmarkedet.....	16
10. Dagsarbeid og midlertidig arbeid.....	17
11. Arbeid og alder	18
12. Ulike former for utnytting av barn og unge	20
12.1 Menneskehandel	20
12.2 Menneskesmugling	21
12.3 Kriminalitet/kidnapping.....	22
12.4 Rekruttering til militante grupper	22
13. Referanser	23

1. BESTILLINGEN

Dette temanotatet er skrevet på bakgrunn av følgende bestilling:¹

UDI ber Landinfo redegjøre for situasjonen for ungdom, fortrinnsvis gutter, mellom 16 og 18 år i Kabul. Søkergruppen er sammensatt:

Ungdom med lengre opphold i Iran eller andre naboland, som opprinnelig kommer fra områder definert som usikre i Afghanistan, eller ungdom som kommer direkte fra usikre områder.

Ungdommene har ulik bakgrunn;

- *Analfabeter og relativt godt utdannede,*
- *fra by og landsbygd,*
- *med og uten arbeidserfaring,*
- *med og uten nettverk i Kabul.*

UDI ønsker informasjon om forhold som har betydning om ungdoms mulighet til å klare seg selv i Kabul.

- *Et arbeidsmarked for ungdom i Kabul, i tilfelle hva slags arbeid?*
- *Har ungdom uten eller med svakt nettverk mulighet til å skaffe bolig?*
- *Hvordan er arbeidsledigheten blant ungdom?*
- *Hva er situasjonen for arbeidsledig ungdom?*

Er det grupper av ungdom som vil være spesielt sårbare eller ha spesielt gode forutsetninger for å klare seg? Er det grupper som kan være særlig utsatt for menneskehandel? Er det grupper som kan være særlig utsatt for rekruttering til Taliban?

UDI ber Landinfo redegjøre mer generelt for begrepet “ungdom” og når en person i Afghanistan kulturelt sett å regne som voksen?

Innledningsvis er det viktig å understreke en vesentlig begrensning i utgangspunktet for Landinfos omtale av de forhold som tas opp i bestillingen. Det foreligger dessverre svært lite systematisert og aldersspesifisert informasjon om reintegrasjon på bolig- og arbeidsmarked i Afghanistan. En del av det relevante materiale som foreligger, er antagelig heller ikke representativt for de stadig endrede forhold og den – i mange henseende – uoversiktlige situasjonen i Kabul.

¹ Landinfo har gjort språklige endringer i bestillingen.

2. BAKGRUNN: SIVIL BEVEGELSE OG RAMMER FOR REINTEGRASJON I AFGHANISTAN

Migrasjon er en del av det sosiale og kulturelle landskapet i Afghanistan, og landet har en lang historie med ulike former for migrasjon:

[...] seasonal movements of nomads who bring their herds to better pasture lands, but who take the opportunity to trade with sedentary farmers; mountain people who go to urban centres or to lowlands in order to find any menial job; and pilgrims, soldiers, or refugees (Monsutti 2007).

I likhet med flere andre kilder, peker Monsutti på at det ikke alene er tilfeldige sikkerhetsmessige forhold som har styrt og styrer bevegelsen av folk mellom Afghanistan og nabolandene. Grensepasseringsundersøkelser som er gjort de seneste år indikerer det samme. Få av grensepasseringene mellom Afghanistan og Pakistan er knyttet til sikkerhet eller foranlediget av sikkerhet:

Although economic and personal insecurity due to the ravages of war partly explain these population movements, they were never unidirectional. We are a long way from the figure of the refugee compelled to leave his or her homeland in the face of a towering threat, with the vague hope of one day being able to return. Seen through those migratory strategies, the concepts of “economic migrant,” “political refugee,” “country of origin,” “host country,” “voluntary” or “forced” migration, or even “return,” appear singularly reductionist. The fact is that all these categories overlap in the Afghan context, with its combined presence of political, cultural, economic, and ecological factor (Monsutti 2007).

I forhold til begreper om retur fra andre land og reintegrering, skriver Monsutti:

Return to Afghanistan does not necessarily mean the end of displacements and may prompt onward passage, following a pattern of multidirectional cross-border movements. Channels of pre-established transnational networks exist between Afghanistan, Pakistan, and Iran, as the movement of individuals to seek work, to escape drought or to flee war has been a common experience in Afghanistan. Families and individuals continue to move, and it seems unlikely that the back-and-forth movements will stop while they constitute a key livelihood strategy. Migration to Afghanistan's neighboring countries, and the very significant sum of remittances sent home, can be seen not only as a response to war and insecurity, but also as an efficient economic strategy for households and a crucial contribution to the economy of the country as a whole. There is a clear pattern of multidirectional cross-border movements that indicates the ongoing, cyclical nature of migration—blurring the boundaries between refugees and voluntary migrants (Monsutti 2007).

I løpet av de siste tre tiår har flere millioner afghanere blitt internt fordrevet, flyttet eller flyktet, blant annet på grunn av krigshandlinger, kriminalitet, økonomiske forhold, klimaendringer og ulike interne/lokale konflikter. I tillegg har store befolkningsgrupper, hovedsakelig av sikkerhetsmessige grunner, tatt opphold i land i nærområdene, majoriteten i Pakistan og Iran. Den største bevegelsen ut av landet fant

sted i perioden under PDPA-regimet mellom 1979 og 1992, da nærmere 6 millioner antas å ha forlatt Afghanistan (Skaine 2002). Mange returnerte etter Sovjetunionens tilbaketrekking og kommunistregimets fall, men nye grupper ble internt fordrevet og reiste utenlands i Mujahedin- og Taliban-perioden frem til 2001. I perioden etter at Taliban falt, har den største bevegelsen av sivile afghanere gått fra nabolandene Iran og Pakistan tilbake til Afghanistan, i form av frivillig repatriering. Ifølge UNHCR har rundt 5,6 millioner returnert siden 2002, samtidig peker organisasjonen på at

Localized conflict continues to displace some communities within Afghanistan, while drought, poverty and lack of job opportunities oblige many Afghans to seek employment abroad (UNHCR 2009).

Majoriteten av de som har returnert fra Iran har returnert til Kabul og Herat. Flertallet som vender tilbake fra Pakistan slår seg ned i Kabul og Nanagarhar (UNHCR 2008). Det oppholder seg fremdeles rundt 2.8 millioner afghanere i Pakistan og Iran, og repatrieringen er redusert de siste årene (UNHCR 2008).

I 2008 returnerte ca. 300 000 fra de to nabolandene, mens det pr. august 2009 hadde returnert ca. 60 000 (UNHCR 2009). I tillegg til den forverrede sikkerhetssituasjonen må antageligvis den reduserte tilbakevendingen ses i lys av generell forringelse av humanitære forhold og mulighetene for å få arbeid og bolig. Det er også nærliggende å anta at graden av integrasjon i nabolandet påvirker omfanget av retur. Returnerte fra land med en treparts returavtale med Afghanistan, eksempelvis Norge, utgjorde 181 personer i perioden januar-august 2009.

I *Operational Update* fra september 2009 bekrefter UNHCR at sikkerhetsmessige forhold i økende grad bidrar til å komplisere og redusere omfanget av retur:

Insecurity, limited economic opportunities, and the uncertainty surrounding the elections in Afghanistan this year, has had a clear impact on repatriation. Just 53,500 Afghans have returned to their homeland as of end of August 2009, a fifth of the number that returned in 2008 (UNHCR 2009).

Samtidig påpekes også at en del returnerer:

[...] mainly by a combination of rising prices and the closure of refugee villages in neighbouring Pakistan. With the prospect of more difficult living conditions in both Pakistan and the Islamic Republic of Iran, decisions on return have become increasingly complex for the remaining refugee population, 80 per cent of whom have been in exile for more than 20 years (UNHCR 2009).

Sammenholder en antallet returnerte i perioden fra 2002 med de seneste befolknings-estimat, representerer hjemvendte rundt 20 % av totalbefolkningen i Afghanistan. Befolkningen i Kabul nærmer seg raskt en tidobling i perioden fra årtusenskiftet. Det hersker bred enighet om at reintegrasjon av en befolkning av en slik størrelsesorden representerer mange og store utfordringer for et så fattig land. Afghanistan er plassert som nr. 180 av 181 land på UNDPs 2009 Human Development Index, og omkring halve befolkningen lever under fattigdomsgrensen. En kort sammenfatning av en rekke kompetente kilders beskrivelse av Afghanistan, er at landet er meget fattig, jordbruksorientert og svært avhengig av internasjonal bistand. Befolkningens generelle tilgang til bolig, rent vann, elektrisitet, utdanning, medisinske og sosiale tjenester og arbeid er begrenset. Kriminalitet og ulike lokale maktkonflikter, i

kombinasjon med sentralmyndighetens begrensede geografiske kontroll, forvaltningskultur og lave kompetanse, reduserer mulighetene for forbedring.

3. NÅR ER MAN Å REGNE SOM VOKSEN I AFGHANISTAN?

Den formelle myndighetsalderen er ifølge afghansk lovgivning 18 år (Civil Code 1977). I § 39 i Civil Code heter det: “The age of majority is 18 solar years. Person attaining majority age shall be recognized as having full legal personality in business transactions.” Den kriminelle lavalder er 13 år (Juvenile Code, § 4, nr. 2 og § 5, nr. 1).

To andre bestemmelser i Civil Code kan imidlertid gi innpass til en mer kulturelt orientert forståelse av skillet mellom barn og voksen i Afghanistan. Under delkapittelet *Part 1- Children’s Maintenance*, § 256, heter det: “The father shall provide maintenance to the minor son until he acquires the power to work and to the minor daughter until she gets married”, og i § 70 slås det fast at ekteskapsalderen er 16 år for kvinner og 18 år for menn.

Landinfo er ikke kjent med institusjoner eller riter som klart skiller eller markerer skillet mellom barne-/ungdomslivet og voksentilværelsen i Afghanistan. Vurderinger av om en person er å anse som voksen vil ofte være basert på individuelle, kontekstuelle forhold. Landinfos mener at de to bestemmelsene i Civil Code gjengitt ovenfor, antyder to områder som vil ha betydning i en vurdering av om en person er voksen eller ikke: ervervsevne og familieetablering. Yteevne og nytteverdi (*the power to work*) vil først og fremst ha betydning for vurderingen av om en gutt er voksen, mens det tidspunktet en kvinne kan forlate familien og gifte seg, markerer hennes overgang til voksentilværelsen. Det innebærer at gutters overgang til voksentilværelsen er mer “flytende” enn tilsvarende for jenter. En uttalelse fra den norske ambassaden i Kabul, basert på en samtale med en lokal kilde, kan underbygge en slik grunnleggende antagelse. Ambassadens kilde peker blant annet på at gutter fra 14-15 års alder ikke lenger regnes som barn, men ikke nødvendigvis heller som voksne. Gutter må fra denne alderen ta ansvar og bidra økonomisk til husholdet. Gutter tar ofte del i farens arbeid, men må også ofte reise bort for å arbeide. I en studie av migrasjon til Iran blant unge hazaraer, basert på flere undersøkelser fra 1990-tallet og begynnelsen av 2000-tallet, fremheves nettopp bruddet med hjemstedet, migrasjonen og reetablering i nye omgivelser som en slags *rite of passage*. Det heter:

For many young men, migration offers the opportunity to broaden their social networks beyond narrow kinship and neighborhood ties. It may be conceived as a necessary stage in their existence, a rite of passage to adulthood and a step toward manhood: the perilous journey may be understood as a spatial and partially social separation from the families and homes which contributes to cut the links with the period of childhood; their stay in Iran, during which they have to prove their capacity to face hardship and to save money while living among itinerant and temporary working teams, represents a period of liminality; at their return to their village of

origin, they will be reincorporated as adult marriageable men, although they will keep commuting between Afghanistan and Iran for part of their life (Monsutti, 2007).

I et strengt formalistisk perspektiv, og under den forutsetning at samfunnsmessig medbestemmelse markerer overgangen til voksentilværelsen, er alle afghanere voksne ved fylte 18 år (myndighetsalder). Om forutsetningen er pålegg om å ta konsekvensene av egne handlinger, er grensen 13 år (kriminell lavalder). I forhold til den siste forutsetningen tilsier imidlertid rettstilstanden i det tradisjonelle systemet at den kriminelle lavalder i mange områder anses som langt lavere.

Det er imidlertid mye som taler for at folks oppfatninger om denne overgangen, i alle fall for gutters vedkommende, ikke samsvarer med slike klare grenser. Det eksisterer som nevnt heller ikke riter eller kulturelle institusjoner som markerer overgangen klart. Vurderingen vil være basert på det enkelte individ og den kontekst individet opererer i. Det vil antagelig være forskjeller knyttet til:

1. Urbaniseringsgrad: Generelt regnes man senere som voksen i byene.
2. Familiens utdanningsnivå og kulturelle kapital: Dess høyere utdanningsnivå, dess større er sjansen for at foreldrene ønsker at deres barn skal konsentrere seg om utdanning.
3. Økonomi: Dess bedre økonomi, dess mindre behov for unge familiemedlemmers bidrag.
4. Etnisitet: Ambassadens kilde mener at "det er særlig forskjell mellom pashtunere og andre etniske grupper. Mens pashtunere ofte regner gutter som voksne i 14-16 årsalderen, er situasjonen annerledes for tajiker, hazaraer og uzbekere, hvor guttene ofte ikke regnes som voksne før i 17-18 årsalderen." Ifølge kilden "får mange pashtunske gutter i 14-15-årsalderen et våpen som tegn på at de er voksne og må ta ansvar for den økonomiske og politiske tankegangen til familien."

Det ovenstående vil antagelig langt på vei utelukkende gjelde gutter, mens jenters overgang til voksentilværelsen i større grad er knyttet til ekteskapsinngåelse. I den sammenheng er det viktig å påpeke at utbredelsen av ulovlige (etter afghansk lov) og rettighetskrenkende ekteskap, er betydelig. Hvilken status dimensjonen barn-voksen får for unge jenter som blir tvunget inn i slike ekteskap, har ikke Landinfo kjennskap til.

4. DEN HUMANITÆRE SITUASJONEN I KABUL

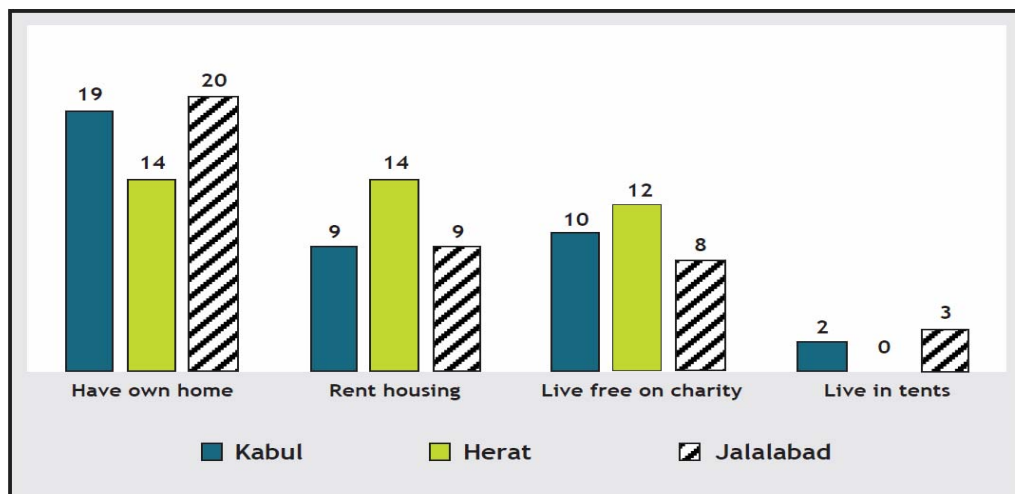
Folketallet i Kabul har økt eksplosivt de siste ti år, hovedsaklig ved tilflytting fra landsbygda i andre områder av landet og returnerte fra land i nærområdene. Fra å være en by med ca. 500 000 innbyggere ved siste tusenårsskifte, bor det i dag over 3,5 millioner mennesker i den afghanske hovedstaden (SASEI World Bank 2006).

4.1 BOLIG

Befolkningsøkningen har ført til et stort press på boligmarkedet. Verdensbanken anslår at ca. 70 % av boligmassen i Kabul er uformell, og ikke godkjent av myndighetene. Beboerne har ikke dokumentasjon på eierskap, og står i realiteten uten rettigheter. 80 % av byens befolkning bor i slike uregulerte områder (SASEI World Bank 2006; Beall & Schütte 2006 s. 23). Kvaliteten på boligene i uregulerte områder er svært varierende, fra ren slum til strøk med eneboliger av relativt god standard.

Boligprisene i Kabul er svært høye, og utgifter til bolig er den klart største utgiftsposten for de aller fleste hushold. De som ikke har råd til egen bolig er henvist til leiemarkedet eller til å bo hos slektninger. Ifølge AREU-studien *Urban livelihoods in Afghanistan* eier ca. 40 % av innbyggerne i Kabul sin egen bolig, mens de øvrige 60 % er leietakere, bor hos slektninger eller er bostedløse (Beall & Schütte 2006).

Access to housing in the study population (120 households)

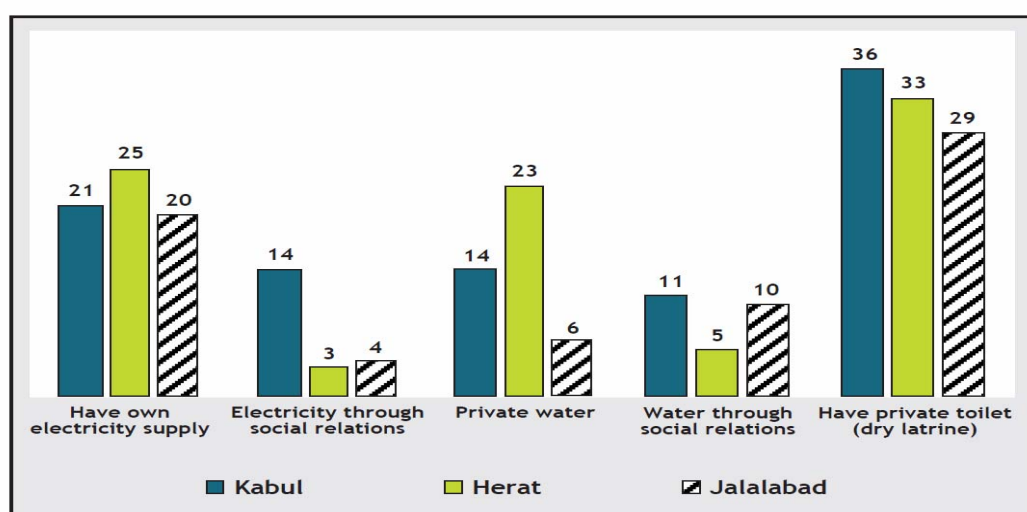

Hentet fra Beall & Schütte 2006, s. 23.

4.2 TILGANG PÅ VANN, ELEKTRISITET OG SANITÆRANLEGG

I mange områder er vann-, elektrisitetsforsyning og kloakksystem enten ikke-eksisterende eller har kollapset. Forholdene er mest prekære for innbyggere i slummen i åssidene rundt byen, hvor de fleste verken har elektrisitet, vanntilførsel eller kloakk. Kun 29 % av innbyggerne i Kabul har tilgang på rent drikkevann (Beall & Schütte, s. 26), og mange er henvist til overflatevann som ofte er urent. De som ikke har tilgang til vann fra private pumper eller ikke får vann via slektninger, må enten kjøpe vann fra vannselgere, eller hente vann ved offentlige vannpumper.

Kloakksystemet i byen er ikke tilpasset innbyggertallet, og de fleste boliger har latriner (Beall & Schütte 2006 s. 26-28). Ca. 50 % av innbyggerne har tilgang på strøm i boligen, men ytterligere 25 % har tilgang til strøm via andre.

Hentet fra Beall & Schütte, s. 26.

4.3 HELSE

I Afghanistan er helsetilbudet generelt betydelig bedre i de største byene enn på landsbygda. Alle byer har gratis offentlige helsetjenester, men kvaliteten er dårlig. Medisintilgang representerer et stort problem. Det finnes i overkant av 100 private helseklinikker i Afghanistan, hvor av ca. $\frac{1}{3}$ ligger i Kabul. Majoriteten av byens innbyggere har imidlertid ikke råd til å benytte disse, og mange er også av svært lav standard. Den amerikanske ambassaden i Kabul påpeker på sine hjemmesider: "Private clinics are often operated by individuals without government licenses or even medical degrees. There is no public agency that monitors these operations" (Embassy of the United States, Kabul, Afghanistan u.å.).

Mange innbyggere i urbane strøk har alvorlige helseplager som følge av dårlige boforhold, mangel på rent vann og dårlige sanitærforhold. Vannbårne sykdommer, eksempelvis diaré, er svært vanlig. Barn er spesielt utsatt og mange, både voksne og barn, lider av kroniske sykdommer. I AREU-studien oppgir 75 % av husholdningene i Kabul at de har regelmessige utgifter på grunn av husholdsmedlemmers helseplager. Ved alvorlig sykdom vil familie og nettverk ha avgjørende betydning for om den syke får behandling og nødvendig pleie. Særlig alvorlig blir situasjonen for familier om hovedforsørger blir syk og familien taper inntekt, samtidig som den får økte utgifter til medisinsk behandling (Beall & Schütte 2006, s. 30). Det eksisterer ingen offentlige understøttelsesordninger for hushold i slike situasjoner.

4.4 NETTVERK OG SVAKE GRUPPER

I likhet med hva som er tilfellet på landsbygda, er nettverk også viktig i urbane områder. Spesielt for ressursvake hushold vil slike nettverk utgjøre en vesentlig sosial og økonomisk forsikring. Den store tilflytningen til Kabul og andre afghanske byer, innebærer at stadig større innbyggergrupper enten ikke har nettverk fra før eller kun har svake tilknytningspunkter til sine nærmeste omgivelser. De vil dermed være avhengig av å etablere nettverk. De nettverk som utvikles i byene vil normalt ikke

være så omfattende og sterke som de mer tradisjonelle knyttet til familie, landsby, klan, etc. på landsbygda. De vil være mindre og mer ustabile.

For at nettverk skal være stabile over tid, må antagelig utvekslingen/transaksjonene innenfor nettverket være i en viss balanse. Landinfo vil anta at de nettverk og forbindelser som etableres i byene vil være mer sårbare for ubalanse, enn tradisjonelle nettverk. I AREU-studien pekes det på følgende:

[...] the reason why the urban poor's social networks remain highly vulnerable to overuse: without basic material resources in place, mutual assistance is difficult to sustain and continued reliance on social assets is likely to erode existing networks. Informal social protection systems may thus quickly reach their limits, especially among those households forced to pursue the most precarious and vulnerable livelihood strategies (Beall & Schütte 2006, s. 51-52).

Over tid vil det være vanskelig for en fattig familie å hjelpe en annen fattig familie uten å på noe tidspunkt få noe tilbake. For å dra nytte av familie og nettverk, er man derfor avhengig av å selv kunne bidra, og ikke kun være en belastning for nettverket.

5. ARBEIDSMARKEDET

Det finnes lite statistikk og forskning på arbeidsmarkedet i Afghanistan. Mye av det som finnes er samlet og organisert av UNHCR og ILO.

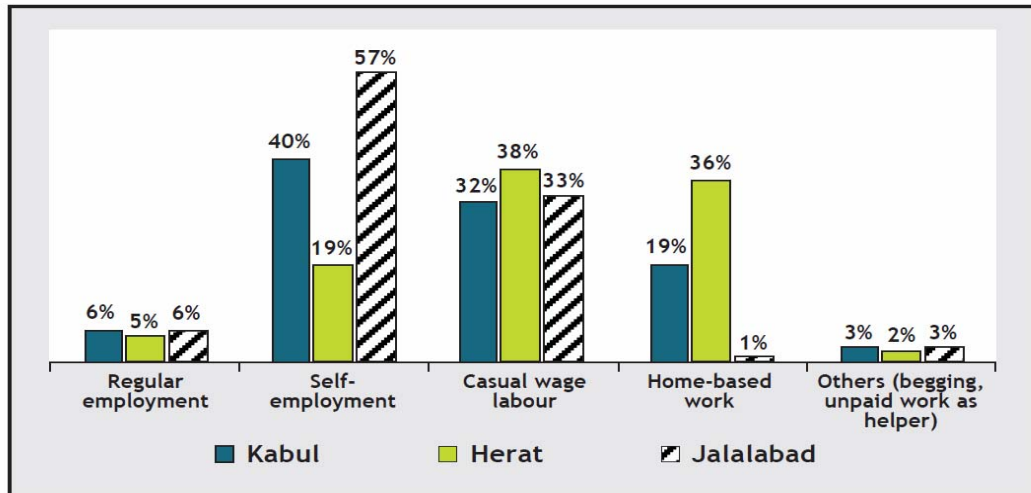
Arbeidsmarkedet reflekterer Afghanistans lave utdanningsnivå og den kjensgjerning at ca. 70 % av befolkningen verken kan lese eller skrive. En meget stor del av arbeidsmarkedet består av manuelt arbeid uten krav til formell utdanning.

Arbeidsløsheten ligger mellom 30 og 40 %, og antas å være noe høyere i Kabul enn i resten av landet. Samtidig finnes et stort uformelt arbeidsmarked bestående av selvstendig næringsdrivende (*self employment*), dagarbeidere (*casual wage labour*) og hjemmearbeidende (*home based work*).

Den første gruppen er eksempelvis butikkeiere, gateselgere, og de som driver sykkel- eller bilverksted og andre typer mindre næringsvirksomhet, vanligvis drevet av menn eller unge gutter. Dagarbeidergruppen er også dominert av menn. Disse møter på faste møtesteder mellom arbeidstakere og -tilbydere om morgenen og utfører som oftest manuelt ufaglært arbeid på dagsbasis, eller for kortere perioder. Gruppen hjemmebasert arbeid er dominert av kvinner som eksempelvis vever, vasker klær, lager mat for andre (Beall & Schütte 2006, s. 36).

AREU presenterte i 2006 en oversikt over hvordan arbeidsmarkedet fordeler seg på disse inntektsgruppene i de tre største byene i Afghanistan, Kabul, Herat og Jalalabad. Oversikten indikerer hvor liten andel av arbeidsmarkedet som utgjøres av regulære ansettelsesforhold:

*Economic activities of working individuals across the study year
(share of reported incidences of work falling under each employment category)*

Hentet fra Beall & Schütte 2006, s. 35.

6. RETURNERTE OG REINTEGRERING PÅ ARBEIDSMARKEDET

En av de få rapportene som behandler dette temaet er *Integration of Returnees in the Afghan Labor Market*, utført av Altai Consulting (2008). Denne er basert på UNHCRs bakgrunnsmateriale, og initiert av Europa-kommisjonen, ILO og UNHCR. Undersøkelsen bygger på intervjuer gjort i 600 hushold bestående returnerte fra Pakistan og Iran. Majoriteten av grunnlagsintervjuene, ca. 65 %, er gjort i byene Herat, Jalalabad og Kabul. De intervjuede er i alderen 14-88 år. Studien skiller i liten grad på alder, men det er interessant å merke seg at den definerer barn som personer under 16 år. 70 % av barna mellom 6-16 år i respondentgruppa oppgis å gå på skole. Dette er et høyere tall enn for den afghanske befolkningen generelt.

Den store majoritet av de returnerte, hele 70 %, kan kategoriseres som ikke profesjonell, ufaglært arbeidskraft (*unskilled professions*) og en relativt stor andel, 40 %, er definert som *illiterate*. 80 % av de intervjuede oppga at "they had difficulties finding a job, stating that it took them on average one to six months to find it." Samtidig rapporterte 36 % at de fant en jobb på under én måned, og 90 % fant arbeid i løpet av 6 måneder. 7 % fant ikke arbeid før etter ett år (Altai Consulting 2006).

Ca. 10 % av utvalget i undersøkelsen ansees som arbeidsledige, og gjennomsnittlig tid uten arbeid var 9 måneder (Altai Consulting 2006 s. 22). I forhold til arbeidsledighet, konkluderer rapporten blant annet med at

There is therefore no real pattern of failure to reintegrate, and declared unemployment is relatively low, with 11 % of the workforce of surveyed households declaring they are currently unemployed, main reasons being lack of skills, social connections, or jobs (Altai Consulting, 2006, s. 74).

Det er åpenbart vanskelig å måle arbeidsledighetstall i såpass uregulerte økonomier som den afghanske, men med henvisning til at de fleste andre arbeidsledighetsestimater fra de seneste år varierer mellom 30 % og 40 % (AIHRC 2008 og CIA 2009), må tallene fra denne undersøkelsen karakteriseres som ekstraordinært lave.

Hva gjelder yrker og typer arbeid for returnerte, er spredningen relativt stor og tabellen gjengitt nedenfor presenteres i rapporten. Mye taler for at denne oversikten gir et representativt bilde av hva slags arbeid som er tilgjengelig: ²

A. Agriculture, forestry and fishing	2%
B. Mining and quarrying	0,3%
C. Manufacturing	13%
D. Electricity, gas, air conditioning	1%
E. Water supply; sewerage, waste management	0%
F. Construction	25%
G. Wholesale and shops (retail)	20%
H. Transportation and storage	7%
I. Hotels, <i>chaikhanas</i> & restaurants	2%
J. Information and communication	1%
K. Financial and insurance (including banks)	0%
L. Professional & technical activities	1%
M. Administrative and support services	0%
N. Public administration and defense	9%
O. Education	7%
P. Human health and social work	2%
Q. Arts, entertainment and recreation	0%
R. Other service activities	2%
S. NGO/International Organizations	5%
T. Non specified	5%

7. BETYDNINGEN AV NETTVERK

Undersøkelsen så også på bruken av og betydningen av nettverk for å skaffe seg jobb:

² Tabellen er forenklet av Landinfo. For fullstendig tabell, se Altai Consulting 2006, s. 23.

Since minimal assistance was available from the government and NGOs, returnees mainly used their personal networks of friends and relatives, as well as professional networks in their field, to integrate in the Afghan labour market. 10 % were able to find a job through former employers (Altai Consulting 2006).

Nettverket består ofte av kontakter både fra før og under eksilperioden. Mange av respondentene uttrykte bekymring for at nettverket deres smuldret opp som følge av flyttinger og eksiltilværelse (Altai Consulting 2006, s. 71).

På spørsmål om hvilke kontakter/nettverk som var viktigst for å finne arbeid, oppga 42 % at familien var viktigst, mens 30 % viste til profesjonelle nettverk. Videre mente 7 % at etniske/religiøse forbindelser hadde hatt størst betydning. Nettverkene hadde hatt betydning på to områder; informasjon om arbeid (47 %) og faktisk å få arbeid (45 %). Bare 13 % ga uttrykk for at nettverk ikke hadde hatt betydning.

Mønsteret gjentar seg når det gjelder hvordan arbeidsgivere rekrutterer. 44 % av arbeidsgivere rekrutterer familie og slektninger når de har en ledig jobb. 27 % rekrutterer fra profesjonelt nettverk (Altai Consulting 2006, s. 37).

Rapporten peker også på at ulike nettverk har betydning for ulike etniske grupper:

Networks and ethnic background: Tajiks count more on their professional networks, Pashtuns on their relatives, and Hazaras on their ethnic/religious networks (12% vs. 7% on average). In Nangarhar, returnees (being mainly Pashtun) state that their relatives constitute their most important network (56% there, but only 44% in Kabul). Given that Kabul is the economic capital of the country, professional networks are perceived as equally as important as relatives (Altai Consulting 2006, s. 22).

8. BARN OG UNGDOM PÅ ARBEIDSMARKEDET

Med utgangspunkt i at det finnes lite informasjon om arbeidsmarkedet generelt, finnes det svært lite som spesifikt omhandler ungdom på arbeidsmarkedet. Et *briefing paper* fra AREU kalt *From disappointment to hope: Transforming experiences of young Afghans returning "home" from Pakistan and Iran*, som behandler ulike aspekter knyttet til reintegrering av unge mennesker i Afghanistan, omtaler også muligheten for å få arbeid, og betydningen av blant annet nettverk ved retur. Notatet er basert på informasjon fra ca. 200 personer mellom 15 og 30 som har returnert til Afghanistan fra Iran eller Pakistan etter 2001:

Finding employment is particularly difficult – for both returnees and those who remained. Among returnees, this study found that skills were not sufficient to gain access to work. Even skilled returnees were not necessarily able to find employment upon return because the skills acquired in Pakistan and Iran are not always useful in Afghanistan. Rather, access to work depends on: the needs of the market; the right timing; the location of return; the possibility of acquiring materials and equipment; the availability of initial investment funds; and connections to existing groups or power holders. In

cases of self-employment, one or more of the following conditions are crucial: some kind of guarantee, connections to a business partner, and capital. Despite some having acquired work experience while in exile, a lack of connections and unfamiliarity with the local market are formidable obstacles. Notably, some respondents who were relatively wealthy and had strong extended family networks did not mention serious concerns related to employment (Saito 2008).

Den ovenfor refererte rapporten fra Altai Consulting (2008), *Integration of returnees in the Afghan labor market*, har heller ikke et særskilt fokus på alder, men skillet voksne-barn i relasjon til arbeidsmarkedet synes å være satt til 16 år. Arbeid utført av ungdom over 16 år, sett hen til alder alene, er ikke barnarbeid etter afghansk lov, slik Landinfo tolker loven (se videre kapittel 11 Arbeid og alder).

Rapporten viser til at totalt 12 % av barna arbeider. 3 % er i betalt arbeid som ansatte hos en arbeidsgiver eller som selvstendig næringsdrivende. Denne gruppen er primært gutter som jobber som gateselgere eller manuell arbeidskraft. 9 % arbeider

mainly as unpaid family workers, which is a very common and accepted form of child labor in Afghanistan. Unpaid family workers can be boys and girls equally, whereas employed or self-employed children are mainly boys, 5% of them working either for an enterprise or by themselves, generally as street vendors or shoe cleaners (Altai Consulting 2008, s. 21).

Om en sammenlikner funnene i rapporten *Integration of Returnees in the Afghan Labour Market* fra 2006 (Altai Consulting 2006) med studien *A rapid assessment on child labour in Kabul* fra 2008 (Altai Consulting 2008), synes omfanget av barnarbeid blant returnerte i 2006-studien å være lavt. Studien fra 2008 viste blant annet at ca. 25 % av barn mellom 7-14 år i Kabul er i arbeid (Altai Consulting 2008). Anslag fra UNICEF om omfanget av barnarbeid på landsbasis er enda høyere; 30 % av barn mellom 5 og 14 år arbeider. Andelen av barn som går på skole i de undersøkte hushold i 2006-undersøkelsen er også høy, 71 % av barn opplyses å være under utdanning (UNICEF 2005).

9. FORHOLD SOM PÅVIRKER INTEGRERING PÅ ARBEIDSMARKEDET

Ifølge Rapporten *Integration of returnees in the Afghan labor market*, er de mest sårbare gruppene på arbeidsmarkedet, og dermed de som har størst problemer med å få jobb, 1) de med lav eller ingen utdanning, 2) de som har begrensede økonomiske ressurser i form av eiendom og oppsparte midler, 3) de som returnerer til et sted hvor de ikke har tilknytning (som kommer fra rurale strøk og returnerer til urbane strøk) og 4) de som har lite eller ikke noe nettverk:

Most returnees are from remote provinces, having chosen newly built suburban areas instead of returning to a rural life. This choice, initially driven by the hope for better access to facilities, better education for their children, and job opportunities linked to the nearest city center, can turn into

a complete failure. Being cut from their original social network, they have limited access to job opportunities. They are also generally renting housing or spending their savings from exile to construct new homes. In all cases, their isolation from city centres is strengthened by the absence of reliable transportation, which forces them to walk long distances or spend a significant portion of their daily revenue on transportation, sometimes with no guarantee of work (casual labor) (Altai Consulting, 2006, s. 79).

Personer med noen ferdigheter eller bakgrunn fra tradisjonelle sektorer, fikk som oftest jobb i samme sektor ved hjelp av nettverket sitt. Gruppen med utdanning og bakgrunn i offentlig sektor (inkl. lærere), fikk også som oftest jobb, men ofte ikke en jobb som tilsvarte kvalifikasjonene deres. Gruppen som drev egen virksomhet, eksempelvis butikk før og under eksil, startet raskt opp ny handelsvirksomhet ved retur. Gruppen av ledere fra tradisjonell sektor fikk også ofte jobb gjennom sine profesjonelle kontaktnett, og deres til fleksibilitet og initiativ hadde også betydning. Denne gruppen hadde også tilgang til kreditt og lån via nettverk.

En gruppe som klarte seg svært godt var personer med ferdigheter og utdanning innen nye områder. Denne gruppen er ofte unge med høy utdanning (fullført universitetsutdanning). Denne gruppen er blant annet attraktive arbeidstakere for myndigheter, internasjonale organisasjoner og lokale NGOer. Landinfos kjennskap til forholdene i Afghanistan tilsier at utdanning kan bidra til å redusere betydningen av nettverk i byene.

10. DAGSARBEID OG MIDLERTIDIG ARBEID

De gruppene som ikke klarer å etablere seg med fast ansettelse i arbeidsmarkedet, er i hovedsak henvist til *selfemployment* eller dagarbeid. Som nevnt over eksisterer det en betydelig uformell, uregulert økonomi i Afghanistan. Denne representerer, ifølge AIHCR og andre, en svært viktig kilde til inntjening for mange økonomisk og sosialt svake grupper, eksempelvis i form av arbeidsoppdrag av kortere varighet, blant annet éndagsoppdrag. Det eksisterer flere såkalte *pick-up points* for éndagsarbeid i Kabul. (Hozyainova & Parto 2009). Mye taler for at dette markedet først og fremst er et alternativ for arbeidskraft uten særskilt utdanning og erfaring, og AIHCR påpeker følgende om betydningen av dette arbeidsmarkedet:

As a study of vulnerable population, the HRFM shows that 34% of working urban males and 58 % of rural males rely on unskilled daily wage work to provide for their families (AIHRC 2008, Landinfos utheving).

Kommisjonen påpeker at situasjonen og rettighetene til de grupper av arbeidere som tilbyr sin arbeidskraft på dette markedet, i svært liten grad har blitt viet oppmerksomhet (AIHRC 2008).

En studie av en gruppe dagarbeidere i Sare-Chawk i Kabul fra høsten 2008 indikerer at markedet for midlertidige arbeid representerer et alternativ for ung, uuttannet arbeidskraft med svakt nettverk i Kabul:

Age: Over half of the casual workers are under 28 years old (55%). The survey found an unexpectedly low number of child laborers present (3.3%).

Household composition: Around 62% of the workers are married and 26% are single. An average household size is ten people, with an average 1.6 breadwinner per household.

Place of origin: Only about one fifth of the casual workers are originally from Kabul (see Table 1). About two thirds of the migrants came into Kabul under one year ago, of whom 80% came in search of work (see Figure 1).

History of migration: Many workers have a history of migration to Iran (10%), Pakistan (56%), and both Iran and Pakistan (5%). There is a small percentage of internally displaced people among the workers (10%).

Education: 60% of the casual laborers didn't study in school and are illiterate. There are numerous obstacles for these workers in seeking literacy. Often the presence of over-aged persons at lower grades can create problems for the younger students and vice versa.

Skills: A minority of the surveyed laborers were skilled (9%) such as bricklayers, plumbers or painters, or multi-skilled (13%), the majority (76%) didn't have special skills and were performing menial labor (Hozyainova & Parto 2009).

11. ARBEID OG ALDER

Nærmere 70 % av den afghanske befolkning er under 25 år. Ca. 85 % av befolkningen er knyttet til jordbrukssektoren, majoriteten til små enheter som er sårbare for økologiske endringer. Det er lavt utdanningsnivå (1 % av befolkningen har høyere utdanning), og lav kvinnelig yrkesdeltakelse. I de største byene, og særlig i Kabul, er det i dag et uforholdsmessig stort gap mellom gjennomsnittelig lønnsnivå og levekostnader. Dette er noen av de omstendigheter som bidrar til at arbeidstyrken i Afghanistan er svært ung, og at det i majoriteten av afghanske hushold både er nødvendig og aksept for at barn og unge bidrar økonomisk.

Aldersmessig faller majoriteten av gruppen gutter mellom 16 og 18 utenfor det som defineres som barnarbeid etter afghansk lov. Det vil være arbeidets karakter som har relevans for denne gruppen, ved at arbeidet kan ha et innhold som faller inn under det ILO anser som barnarbeid³ for barn under 18 år.

³ ILO definerer barnarbeid på denne måten:

The term "child labour" is often defined as work that deprives children of their childhood, their potential and their dignity, and that is harmful to physical and mental development. It refers to work that is mentally, physically, socially or morally dangerous and harmful to children; and interferes with their schooling by depriving them of the opportunity to attend school; obliging them to leave school prematurely; or requiring them to attempt to combine school attendance with excessively long and heavy work (ILO u.å.).

Afghansk grunnlovs § 49 slår fast at “Child labour shall be prohibited.” Ifølge viseminister Wasi Noor i Departementet for arbeid, sosiale forhold, martyrer og funksjonshemmede tillates ikke barn under 15 år å arbeide. (Labor Code åpner imidlertid for at unge under 15 kan arbeide som lærlinger.) Den generelle grensen for unges arbeid er altså 15 år. For aldersgruppene mellom 15 og 18 år gjelder egne bestemmelser, og om alder relatert til arbeid og type arbeid sier lovverket:

The minimum age for work is 18; and for light type of business, the minimum age of work is 15 (Labor Code § 13, nr.2).

Ovennevnte § 13 indikerer videre at *type of business* er knyttet til hvilken risiko som er forbundet ved arbeidet. I lovverket heter det videre:

Recruiting people less than 18 years of age for businesses that are injurious to their health and cause physical damage or disability, is prohibited (Labor Code § 13, avsnitt 2, nr. 3).

Det er imidlertid åpent for ansettelse av lærlinger som har fylt 14 år:

The minimum age for gaining training is completion of 14 years (Labor Code § 13, nr. 2).

Om alder og arbeidstid heter det:

(1)The weekly working time of workers are reduced in the following cases:

(1) For youths between 15 and 18 year of age, 35 hours per week (Labor Code, § 31).

Det hersker imidlertid bred enighet om at omfanget og bruken av betydelig yngre arbeidskraft er svært omfattende, og at store grupper barn og ungdom er engasjert i ulovlig, krenkende og helseskadelig arbeid, også slik det defineres i afghansk lovgivning. I tråd med en rekke andre etterrettelige kilder uttrykker amerikanske myndigheter seg klart om manglende implementering av lovverket på dette området:

*There was **no evidence** that authorities **in any part of the country** enforced child labor laws. Child labor remained a pervasive problem. According to UNICEF estimates, at least 30 percent of primary school-age children undertook some form of work and there were more than one million child laborers under age 14 (US State Department 2009a, Landinfos uthevinger).*

AIHCR hevder at det er omtrent 60 000 barnearbeidere i Kabul, og at majoriteten av disse har migrert fra andre provinser. Kommisjonen publiserte i 2006 en rapport basert på intervjuer med over 18 000 arbeidende barn, og organisasjonen presenterer noen av funnene slik:

Child labourers in Afghanistan work for 9-15 hours per day in an average basis, It means that these children start work in the early morning (6 am) and finish at 6-8 pm 43% child labourers are under the age of 12 and 35% are aged 12-15. Only 35% child labourers attend school, whose education quality has been evaluated as too poor.

Out of the child labourers who attend school, the majority must work to make such an attendance.

85% child labourers are boys, but this figure does not include the uncounted number of girls who work in the house.

96% child labourers stated economic problems as their main reason to work. But some families believed that work is useful for children.

13.4% child labourers are engaged in pedlary and 8% in street labour including beggary.

12.4% child labourers are engaged in factories and workshops.

During the study, 1,414 child carpet-weavers were interviewed. The child interviewees were even 6 years old and must have worked for 12 hours per day (AIHRC 2006).

12. ULIKE FORMER FOR UTNYTTING AV BARN OG UNGE

12.1 MENNESKEHANDEL

Menneskehandel defineres av UNODC som

"Trafficking in persons" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, or abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs; (IOM 2008, s. 14).

I praksis er det store gråsoner mellom menneskehandel, menneskesmugling og kidnappinger. Afghanistan er generelt et land med høy risiko for menneskehandel. Dette skyldes gjentatte krigshandlinger og generell usikker sikkerhetssituasjon, og, som følge av dette, et høyt antall enker og farløse barn og gjentagende store interne og eksterne folkeforflytninger. I tillegg er fattighedsnivået høyt, og den humanitære situasjonen svært vanskelig.

Kvinner har lav status, og har stor risiko for å bli utsatt for vold og overgrep. Overgrep mot barn er også omfattende. Barnearbeid er vanlig, og bare ca. 50 % av alle barn går på skolen. Salg av barn som følge av ekstrem fattigdom forekommer, og militante grupper er kjent for å holde unge gutter for underholdning (dans og opptreden) og seksuelle tjenester (IOM 2008, s. 19-26).

US State Department sier i sin *Trafficking in persons report 2009* følgende om menneskehandel i Afghanistan:

Afghanistan is a source, transit, and destination country for men, women, and children trafficked for the purposes of forced labor and commercial sexual exploitation. Afghan boys and girls are trafficked within the country for commercial sexual exploitation, forced marriage to settle debts or disputes, forced begging, as well as forced labor or debt bondage in brick kilns, carpet-making factories, and domestic service. Afghan children are also trafficked to Iran and Pakistan for forced labor, particularly in Pakistan's

carpet factories, and forced marriage. Boys are promised enrollment in Islamic schools in Pakistan, but instead are trafficked to camps for paramilitary training by extremist groups. Afghan women and girls are trafficked within the country and to Pakistan and Iran for commercial sexual exploitation and temporary marriages. Some Afghan men force their wives or daughters into prostitution. Afghan men are trafficked to Iran and Pakistan for forced labor and debt bondage, as well as to Greece for forced labor in the agriculture or construction sectors. Afghanistan is also a destination for women and girls from Iran, Tajikistan, and possibly China trafficked for commercial sexual exploitation. Tajik women are also believed to be trafficked through Afghanistan to Pakistan and Iran for commercial sexual exploitation. Trafficked Iranian women transit Afghanistan en route to Pakistan (US State Department 2009b).

IOM gjorde i 2008 en dybdestudie av menneskehandel i Afghanistan. Studien bygger på intervjuer med:

- ofre for menneskehandel, menneskesmugling og kidnapping
- NGOer som jobber med tematikken
- samfunnsrepresentanter (eksempelvis lærere, lokale ledere, religiøse ledere)

Totalt er 20 afghanske ofre for menneskehandel omfattet av IOMs utvalg. Flertallet er menn, kun fire ofre var kvinner. Den største gruppen var menn i alderen 18-24 år (9 personer). I aldersgruppen 10-18 var det tre jenter og fire gutter, mens aldersgruppen 25-40 år besto av fire menn. Utvalget ikke gir grunnlag for å si noe om hvorvidt det er geografiske områder eller etniske grupper som er særlig utsatt, men studien konkluderer imidlertid med at personer med lav eller ingen utdanning og i laveste inntektskategori er mer i fare for menneskehandel enn personer med utdanning og bedre økonomi (IOM 2008, s. 30). Majoriteten, 16 personer, ble utsatt for tvangsarbeid, alle disse var menn over 18 år (IOM 2008 s. 40).

12.2 MENNESKESMUGLING

Gitt det vanskelige arbeidsmarkedet i Afghanistan reiser mange, særlig unge arbeidsføre menn, assistert av smuglere, ulovlig til naboland og andre land for å arbeide, eller for å søke om beskyttelse. Selv om denne gruppen i utgangspunktet reiser frivillig, kommer mange i situasjoner hvor de utnyttes, kommer i avhengighet og slaveliknende arbeidsforhold. I IOMs studie var 19 tilfeller av menneskesmugling med i utvalget, alle unge menn, og to av dem var under 18 år (IOM 2008, s. 32). Personer som ble smuglet representerte alle kategorier av utdanningsnivå, hvor flertallet hadde en eller annen form for utdanning, også høyere utdanning (IOM 2008, s. 33).

12.3 KRIMINALITET/KIDNAPPING

Organisert kriminalitet er et økende problem i Kabul og i Afghanistan for øvrig. Politimyndighetene i fungerer svært dårlig, og har ifølge flere kilder verken evne eller vilje til å gi befolkningen beskyttelse. Særlig omtalt er en økning i kidnappinger og pengeutpressinger. Personer som antas å ha god økonomi vil etter alt å dømme være utsatt for økt risiko for ran, kidnapping eller annen form for alvorlig kriminalitet.

Enkelte kilder hevder at denne formen for kriminalitet domineres av mafialiknende nettverk av tidligere og nåværende krigsherrer og kommandanter og korruperte tjenestemenn. Flere kilder mener at også Taliban kan være involvert i denne typen virksomhet, og at grensen mellom Taliban og kriminelle grupper ikke alltid er helt tydelig. Det er sannsynlig at organisert kriminalitet i Kabul har forgreininger til andre deler av landet. Særlig gjelder dette smugling av for eksempel våpen og narkotika, men også annen type virksomhet (Landinfo 2009a).

Norge har de siste to årene returnert over 120 afghanske borgere tilbake til hjemlandet etter at de har fått avslag på søknad om oppholdstillatelse i Norge. Enkelte av disse skal ha hevdet å ha vært utsatt for kriminelle handlinger etter hjemkomst. I forbindelse med organiserte frivillige returer fra naboland til Afghanistan, har UNHCR, så vidt Landinfo vet, ikke utbetalt repatrieringsstøtte før de returnerte har nådd sine bestemmelsessteder i Afghanistan. Utbetalingsprosedyren må blant annet ses i sammenheng med UNHCRs vurdering av risikoen for å bli utsatt for kriminalitet (Landinfo 2009b).

12.4 REKRUTTERING TIL MILITANTE GRUPPER

Rekruttering av mindreårige til militante grupper i Afghanistan forekommer, men omfanget er ikke kjent. I 2003 anslo UNICEF at det fantes 8000 barnesoldater i Afghanistan (referert i Coalition to Stop the Use of Child Soldiers 2004, s. 163). Nyere rapporter kan indikere at omfanget av unge gutter i Taliban ikke er omfattende (jf. Giustozzi 2007, s. 42). Det foreligger heller ingen informasjon som indikerer at Taliban-grupperinger rekrutterer barn og ungdom i Kabul i dag.

UNICEF rapporterte i 2003 at unge gutter mellom 14-18 år var med fleste militante gruppene representert i Afghanistan. Rekruttering skjer frivillig gjennom betaling, tilgang til utdanning eller ved at guttenes og deres familie selv ønsker å delta som følge av ideologisk og religiøs overbevisning, ønske om å beskytte sitt lokalsamfunn eller den makt og status som følger med bevæpning. Rekruttering ved tvang forekommer som oftest ved at lokale kommandanter krever at familien skal avgi en sønn til jihad. Mindreårige gutter rekrutteres også ved at de blir med eldre brødre og slektninger som slutter seg til militante grupper (referert i Coalition to Stop the Use of Child Soldiers 2004, s. 162). Selv om det meste av rekrutteringen antagelig skjer frivillig, foreligger det, slik Landinfo ser det, strukturelle forhold som i mange henseende er å betrakte som tvang.

En UNAMA-studie fra 2007 (referert i Coalition to Stop the Use of Child Soldiers 2008) konkluderer med at selvmordsbombere ofte er unge (noen ganger barn), fattige, uten utdanning og lett påvirkelige. Ofte er de rekruttert fra religiøse skoler (madrassaer) i Pakistan. For øvrig vises det til Landinfo 2008 og 2009b.

13. REFERANSER

Skriftlige kilder

- AIHRC, dvs. Afghanistan Independent Human Rights Commission (2008, desember). *Economic and social rights report in Afghanistan-III*, Kabul: AIHRC. Tilgjengelig fra http://www.aihrc.org.af/2008_Dec/Ecn_soc/Eng_Eco_Soc_rep.pdf [lastet ned 3. desember 2009]
- AIHRC (2006). *An overview on situation of child labour in Afghanistan research report*. Kabul: AIHRC. Tilgjengelig fra http://www.aihrc.org.af/rep_child_labour_2006.pdf [lastet ned 30. november 2009]
- Altai Consulting (2006, oktober). *Integration of Returnees in the Afghan Labor Market*. Kabul: Altai Consulting. Tilgjengelig fra http://www.ilo.org/public/english/protection/migrant/download/afghan_report.pdf [lastet ned 3. desember 2009]
- Altai Consulting (2008, januar). *A rapid assessment on child labour in Kabul, ILO-IPEC*. Kabul: Altai Consulting. Tilgjengelig fra <http://www.altaiconsulting.com/docs/social-research/Altai%202008%20Child%20Labour%20-%20Kabul.pdf> [lastet ned 3. desember 2009]
- Beall, Jo & Schütte, Stefan (2006, august). *Urban livelihoods in Afghanistan*. Kabul: Afghanistan Research Evaluation Unit (AREU). Tilgjengelig fra http://www.areu.org.af/index.php?option=com_docman&Itemid=26&task=doc_download&gid=441 [lastet ned 3. desember 2009].
- CIA, dvs. Central Intelligence Agency (2009, 11. november), *The World Factbook: Afghanistan*. Tilgjengelig fra <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>, [lastet ned 3. desember 2009]
- [Civil Code] (1977). *Civil Law of the Republic of Afghanistan*. Tilgjengelig fra <http://www.asianlii.org/af/legis/laws/clotroacogn353p1977010513551015a650/> [lastet ned 3. desember 2009]
- Coalition to Stop the Use of Child Soldiers (2008). *Child Soldiers Global Report 2008*. London: Coalition to Stop the Use of Child Soldiers. Tilgjengelig fra <http://www.child-soldiers.org/library/global-reports> [lastet ned 3. desember 2009]
- Coalition to Stop the Use of Child Soldiers (2004). *Child Soldiers Global Report 2004*. London: Coalition to Stop the Use of Child Soldiers. Tilgjengelig fra http://www.child-soldiers.org/library/global-reports?root_id=159&directory_id=165 [lastet ned 3. desember 2009]
- Embassy of the United States, Kabul, Afghanistan (u.å.). *Public services and information: List of medical providers in Kabul*. Tilgjengelig fra

- http://kabul.usembassy.gov/medical_information2.html [lastet ned 3. desember 2009]
- Giustozzi, Antonio (2007). *Koran, Kalashikov and laptop – The Neo-Taliban insurgency in Afghanistan*. London: Hurst and Company.
 - Hozyainova, Anastasiya & Parto, Saeed (2009). *A pilot study of the casual labor in Kabul working paper*. Kabul: Afghanistan Public Policy Research Organization (APPRO). Tilgjengelig fra http://www.appro.org.af/downloads/Casual_Labor_Kabul.pdf [lastet ned 3. desember 2009]
 - ILO, dvs. International Labour Organization (u.å.). *About child labour*. Geneve: ILO. Tilgjengelig fra <http://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm> [lastet ned 3. desember 2009]
 - IOM, dvs. International Organisation for Migration (2008). *Trafficking in persons in Afghanistan. Field survey report*. Kabul: IOM. Tilgjengelig fra http://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/activities/countries/docs/afghanistan/iom_report_trafficking_afghanistan.pdf [lastet ned 3. desember 2009]
 - [Juvenile Code] (2005). *Juvenile Code: Procedural law for dealing with children in conflict with the law*. Tilgjengelig fra <http://www.asianlii.org/cgi-bin/disp.pl/af/legis/laws/jlcogn846p2005032313840103a495/jlcogn846p2005032313840103a495.html?query=^afghan%20juvenile> [lastet ned 3. desember 2009]
 - [Labor Code] (2007). Tilgjengelig fra <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/MONOGRAPH/78309/83636/F774573068/AFG78309.pdf> [lastet ned 3. desember 2009]
 - Landinfo (2008, 10. november). *Afghanistan: Tvangsrekruttering til Taliban*. Oslo: Landinfo: Tilgjengelig fra
 - Landinfo (2009a, 6. oktober). *Afghanistan – Kriminalitet i Kabul*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/1024/1/1024_1.pdf [lastet ned 3. desember 2009].
 - Landinfo (2009b, 2. oktober). *Afghanistan – Taliban: organisasjonsform, kommunikasjon og fare for sanksjoner*. Oslo: Landinfo.
 - Monsutti, Alessandro (2007, april). Migration as a rite of passage: Young Afghans building masculinity and adulthood in Iran. *Iranian Studies* 40(2), 167-185.
 - SASEI World Bank, dvs. South Asia Energy and Infrastructure Group of the World Bank (2006). *Kabul urban policy notes series n.2*. Washington: World Bank. Tilgjengelig fra <http://siteresources.worldbank.org/SOUTHASIAEXT/Resources/223546-1150905429722/PolicyNote2.pdf> [lastet ned 3. desember 2009]
 - Skaine, Rosmarie (2002). *The women of Afghanistan under Taliban*. Jefferson: McFarland & Company.

- Saito, Mamiko (2008, november). *From disappointment to hope: Transforming experiences of young Afghans returning “home” from Pakistan and Iran*. Kabul: Afghanistan Research and Evaluation Unit. Tilgjengelig fra <http://stabilization.zunia.org/post/from-disappointment-to-hope-transforming-experiences-of-young-afghans-returning-home-from-pak/> [lastet ned 3. desember 2009]
- UNDP (2009). *Human Development Report 2009 – Afghanistan*. New York: UNDP. Tilgjengelig fra http://hdrstats.undp.org/en/countries/country_fact_sheets/cty_fs_AFG.html [lastet ned 3. desember 2009]
- UNDP Afghanistan (2009, april). *National Joint Youth Programme (NJYP)*. New York: UNDP. Tilgjengelig fra http://www.undp.org.af/whoweare/undpinafghanistan/Projects/dcse/prj_youth.htm [lastet ned 3. desember 2009]
- UNHCR (2008, juli). *Assisted return by province of destination - 2002 – 2008. Operational information monthly summary report-July 2008*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig fra http://www.aims.org.af/services/sectoral/emergency_assistance/refugee/unhcr_summaries/sep_08/summary2.pdf [lastet ned 3. desember 2009]
- UNHCR (2009, september). *Afghanistan situation – Operational update*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/4ac49fa39.pdf> [lastet ned 3. desember 2009]
- UNICEF (2005, 11. mai). *Statistics – Afghanistan*. New York: UNICEF. Tilgjengelig fra http://www.unicef.org/infobycountry/afghanistan_statistics.html [lastet ned 3. desember 2009]
- US State Department (2009a, 25. februar). *2008 human rights report: Afghanistan*. Washington, D.C.: US State Department. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/sca/119131.htm> [lastet ned 3. desember 2009]
- US State Department (2009b, 16 juni). *Trafficking in persons report 2009 – Afghanistan*. Washington, D.C.: US State Department. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a4214d65.html> [lastet ned 3. desember 2009]

Muntlig kilde:

- Den norske ambassaden i Afghanistan, e-post til Landinfo oktober 2009. Basert på ambassadens møte med Redd Barna Afghanistan, ved Deputy Country Director Fazel Jalil.